

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника
(проректор науково-педагогічної роботи)

М. В. Афанасьєв

Підприємництво в міжнародному бізнесі

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність	056 (292) «Міжнародні економічні відносини»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Міжнародний бізнес

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

**вибіркова
українська**

Завідувач кафедри
*міжнародного бізнесу
та економічного аналізу*

Отенко Ірина Павлівна

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2019

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу
Протокол № 1 від 23.08.2019 р.

Розробник:

Іванієнко Віктор Васильович, к.е.н., проф. кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни: Поглиблення міжнародної господарської співпраці дозволяє використовувати світовий досвід щодо здійснення підприємництва в міжнародному бізнесі. Це обумовлює зростання ролі міжнародних економічних відносин та їх вивчення в контексті розвитку вітчизняної економіки. Вивчення дисципліни «Підприємництво в міжнародному бізнесі» спрямоване на засвоєння тенденцій розвитку підприємництва у міжнародному бізнесі та розвитку міжнародного бізнесу у світовому господарстві; формування практичних навичок щодо аналізу подій розвитку підприємництва у міжнародному бізнесі. Дисципліна спрямована на формування у студентів загальних основ з аналізу закономірностей та особливостей функціонування та розвитку підприємництва у міжнародному бізнесі, отримання необхідних знань з питань підприємницької діяльності у міжнародному бізнесі та її особливостей в сучасних умовах господарювання.

Мета навчальної дисципліни: вивчення студентами теоретичних засад та формування у майбутніх фахівців системи спеціальних знань з проблем розвитку підприємництва у міжнародному бізнесі для фундаментальної та спеціальної освіти та для практичної діяльності за фахом, ознайомити студентів з основними тенденціями та проблемами підприємництва у міжнародному бізнесі, виробити навички аналізу його закономірностей та особливостей

.Курс	4	
Семестр	7	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	32
	семінарські, практичні	32
Самостійна робота		86
Форма підсумкового контролю	екзамен	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Міжнародна інформація	Міжнародний інноваційний менеджмент
Стратегічний менеджмент	Міжнародні фінанси
Міжнародні організації	Менеджмент міжнародних проектів
Міжнародні стандарти бізнесу	Міжнародне комерційне і податкове право
Фінансово-економічний аналіз діяльності	Менеджмент якості в міжнародному бізнесі
Аналіз міжнародних ринків	Міжнародні фінанси та фінансовий менеджмент
Управління персоналом міжнародних компаній	
Міжнародний маркетинг	
Аналіз зовнішньоекономічної діяльності	
Міжнародні контракти	

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Вміння використовувати на практиці знання теоретичних засад підприємництва в міжнародному бізнесі та його управління	володіти основними поняттями підприємництва в міжнародному бізнесі володіти складовими частинами підприємництва в міжнародному бізнесі застосовувати на практиці різні організаційно-правові форми міжнародного підприємництва координувати міжнародне підприємництво визначати ефективність підприємництва в міжнародному бізнесі застосовувати на практиці техніку підготовки і укладення зовнішньоторговельних угод
Вміння використовувати на практиці різноманітні операції міжнародного підприємництва	застосовувати на практиці торгово-посередницькі операції міжнародного підприємництва застосовувати на практиці зустрічні операції міжнародного підприємництва застосовувати на практиці операції по обміну науково-технічних знань у міжнародному підприємстві застосовувати на практиці факторингові операції у міжнародному підприємстві
Здатність проводити оцінку середовища розвитку підприємництва в міжнародному бізнесі	здатність до визначення чинників внутрішнього середовища міжнародного підприємництва та їх аналізу здатність до визначення чинників зовнішнього середовища міжнародного підприємництва та їх аналізу
Здатність до визначення засобів регулювання та управління підприємства в міжнародному бізнесі	здійснювати аналіз ситуації щодо міжнародної підприємницької діяльності для прийняття обґрунтованих управлінських рішень визначати рівні зовнішньоторгівельної ціни застосовувати на практиці режими встановлення валютних курсів застосовувати на практиці міжнародні розрахунки застосовувати на практиці міжнародний франчайзинг
Вміння розробляти ефективні рішення з управління підприємством в міжнародному бізнесі з використанням різноманітних інструментів їх обґрунтування	застосовувати системний, ситуаційний та процесний підходи до аналізу міжнародного підприємства визначати області та напрями розвитку міжнародного підприємства та вміти обирати напрями інтернаціоналізації бізнесу обирати контрагентів міжнародного підприємства аналізувати та планувати міжнародну підприємницьку діяльність з урахуванням можливих ризиків

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади міжнародної підприємницької діяльності. Торгово-посередницьке співробітництво в міжнародному підприємництві

Тема 1: Теоретичні основи підприємництва в міжнародному бізнесі

1. Сутність міжнародної підприємницької діяльності.
2. Історія розвитку міжнародного підприємництва.
3. Тенденції розвитку міжнародної підприємницької діяльності.

Тема 2. Організаційно-правові форми міжнародного підприємництва

1. Класифікація міжнародного підприємництва.
2. Правове становище і відповідальність підприємців на світовому ринку.

Тема 3. Економіко-правові та міжкультурні аспекти міжнародної підприємницької діяльності

1. Особливості зовнішньоторговельного режиму зарубіжних країн.
2. Системи оподаткування підприємств у різних країнах
3. Трудові відносини в країнах світу.
4. Міжкультурні аспекти підприємництва у міжнародному бізнесі.

Тема 4. Підприємницький ризик

1. Сутність ризиків і втрат у міжнародному підприємстві
2. Класифікація типів підприємницьких ризиків і система управління підприємницькими ризиками.

Тема 5. Ціноутворення у міжнародному бізнесі

1. Поняття та класифікація світових цін.
2. Базисні умови постачання Інкотермс-2010.
3. Методологія розрахунку зовнішньоторговельних цін.

Тема 6. Зовнішньоторговельний контракт як база міжнародного підприємництва

1. Зовнішньоторговельний контракт і методологія його складання.
2. Техніка підготовки і укладення зовнішньоторговельних угод.
3. Зміст умов зовнішньоторговельного контракта.
4. Виконання зовнішньоторговельного контракту.

Тема 7. Торгово-посередницькі операції в міжнародному підприємстві

1. Поняття і види торгівельно-посередницьких операцій.
2. Організаційні форми торгово-посередницьких операцій.

Тема 8. Зустрічні операції в міжнародному підприємстві

1. Поняття та особливості міжнародної зустрічної торгівлі.
2. Види міжнародних зустрічних угод.

Змістовий модуль 2. Управлінські операції функціонування та розвитку міжнародної підприємницької діяльності

Тема 9. Операції по обміну науково-технічних знань у міжнародному підприємстві

1. Теоретичні основи міжнародного обміну технологіями у підприємницькій діяльності.
2. Операції з обміну ліцензіями в міжнародному підприємстві
3. Операції з обміну інженерно-технічними послугами в міжнародному підприємстві.

Тема 10. Валютні відносини в міжнародному бізнесі

1. Поняття валюти. Сутність, функції та складові елементи світової валютної системи.
2. Валютний курс. Фактори, що впливають на валютний курс. Режими встановлення валютних курсів.

Тема 11. Міжнародний франчайзинг як форма підприємницької діяльності

1. Сутність міжнародного франчайзингу.
2. Переваги та недоліки франчайзингу.
3. Обов'язки сторін договору франчайзингу.

Тема 12. Факторингові операції у міжнародному підприємстві

1. Сутність міжнародного факторингу.
2. Факторинг і управління заборгованістю підприємницьких структур.
3. Договір факторингу.

Тема 13. Міжнародні розрахунки

1. Сутність міжнародних розрахунків.
2. Валютні умови міжнародних розрахунків.
3. Види платежу.
4. Форми розрахунку.
5. Засоби розрахунку.
6. Використання банківських гарантій у міжнародних розрахунках.

Тема 14. Підприємство на міжнародних товарних біржах, аукціонах, торгах

1. Міжнародні товарні біржі.
2. Міжнародні аукціони і торги.
3. Міжнародні виставки та ярмарки.

Тема 15. Особливості функціонування спільного підприємства

1. Економічна сутність спільного підприємства.
2. Організаційні основи та особливості створення спільних підприємств.
3. Ефективність функціонування спільного підприємства.

Тема 16. Інтеграційні процеси у міжнародному підприємстві

1. Інтернаціоналізація підприємницької діяльності.
2. Економічна інтеграція як основа взаємодії підприємницьких структур.
3. Особливості інтеграційних процесів в регіональних системах міжнародного підприємства.

2. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних та практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться

в таких формах: активна участь у виконанні практичних завдань; активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях; захист індивідуального завдання; перевірка есе за обраною тематикою; проведення письмової контрольної роботи; експрес-опитування.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму. *Колоквиум* – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену. Семестрові екзамени – форма оцінки підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. При оцінюванні індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Письмова контрольна робота проводиться 2 рази за семестр та включає

практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами. Кожен екзаменаційний білет складається із 5 практичних ситуацій, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Екзаменаційний білет включає два стереотипних, два діагностичних та одне евристичне завдання, які оцінюються відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студент не може бути допущений до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан факультету видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У встановлений термін студент добирає залікові бали.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: "зараховано" – студент продовжує навчання за графіком навчального

процесу, а якщо "не зараховано", тоді декан факультету пропонує студенту повторне вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведеною в табл.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за тижнями згідно технологічної карти подано в табл.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Практичні заняття	Перевірка есе	Експрес-опитування	Перевірка індивідуального завдання	Письмова контрольна робота	Колоквіум	Усього
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади міжнародного співробітництва	Тема 1: Теоретичні основи підприємництва в міжнародному бізнесі 1 тиждень	2						3
	Тема 2. Організаційно-правові форми міжнародного підприємництва 2 тиждень	2						3
	Тема 3. Економіко-правові та міжкультурні аспекти міжнародної підприємницької діяльності 3 тиждень	2	2					3
	Тема 4. Підприємницький ризик 4 тиждень	1				4		9
	Тема 5. Ціноутворення у міжнародному бізнесі 5 тиждень	2						3
	Тема 6. Зовнішньоторговельний контракт як база міжнародного підприємництва 6 тиждень	2		2				6
	Тема 7. Торгово-посередницькі операції в міжнародному підприємстві 7 тиждень	2						3

	Тема 8. Зустрічні операції в міжнародному підприємстві	8 тиждень	1					6	9
Змістовий модуль 2. Рух факторів виробництва у світовій економіці. Міжнародна економічна інтеграція та глобалізація	Тема 9. Операції по обміну науково-технічних знань у міжнародному підприємстві	9 тиждень	2						13
	Тема 10. Валютні відносини в міжнародному бізнесі	10 тиждень	2			4			12
	Тема 11. Міжнародний франчайзинг як форма підприємницької діяльності	11 тиждень	2						9
	Тема 12. Факторингові операції у міжнародному підприємстві	12 тиждень	1				4		6
	Тема 13. Міжнародні розрахунки	13 тиждень	2						3
	Тема 14. Підприємництво на міжнародних товарних біржах, аукціонах, торгах	14 тиждень	2		2				9
	Тема 15. Особливості функціонування спільного підприємства	15 тиждень	2		2				9
	Тема 16. Інтеграційні процеси у міжнародному підприємстві	16 тиждень	1					6	
	Усього		28	4	4	4	8	12	60
	Іспит								40
	Разом								100

5. Рекомендована література

Основна

1. Герчикова И. Н. Международные экономические организации: регулирование мирохозяйственных связей и предпринимательской деятельности. – М. : Консалтбанкир, 2009. – 624 с.
2. Гіл Чарльз В. Л., Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобальному ринку / В. Л. Чарльз Гіл / Пер. з англ. А. Олійник, Р. Ткачук. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. – 856 с.
3. Гриффин Р. Международный бизнес / Р. Гриффин, М. Пастей, [4-е изд.] / Пер. с англ. под ред. А. Г. Медведева. - СПб.: Питер, 2006. - 1088 с.
4. Липов В. Глобальна економіка : навчальний посібник / В. Липов. - Харків / Київ : ХНЕУ ім С. Кузнеця / ЦУЛ, 2018. - 440 с.
5. Міжнародні організації: Навч. посіб. / Ред. Ю. Г. Козак, В. В. Ковалевський, З. Кутайн та ін. – К.: ЦУЛ, 2007. – 440 с.

Додаткова

6. Горбач Л. М. Міжнародні економічні відносини: Підручник / Л. М. Горбач, О. В.

Плотніков. – К. : Кондор, 2005. – 266 с.

7. Дахно І. І. Міжнародна економіка: Навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і допов. – К. : МАУП, 2006. – 248 с.

8. Козик В. В. Міжнародні економічні відносини: Навч. посіб. / В. В. Козик, Л. Я. Панкова, Н. Б. Даниленко; 6-те вид., стер. – К. : Знання, 2006. – 406 с.

9. Мочерний С. В. Світове господарство в умовах глобалізації: Монографія / С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, С. В. Фомішин. – К. : Ніка-Центр, 2006. – 200 с.

10. Багиев Г. Л. Международный маркетинг / Г. Л. Багиев, Н. К. Моисеева, С. В. Никифорова. – СПб : Питер, 2001. – 512 с.

11. Савельєв Є.В. Міжнародна економіка: Підручник, – 3-тє вид., перероб. і доп./ Є. В. Савельєв. – К.: Знання, 2008. – 622 с.

12. Світовий бізнес: Навч. посіб. / Ред. Ф. Ф. Бутинець. – Житомир: Рута, 2004. – 498 с.

13. Хилл Ч. Международный бизнес / Ч. Хилл, [8-е изд.]. – Санкт-Петербург : Питер, 2013. – 688 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

14. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця [Електронний ресурс]. Дисципліна «Підприємництво в міжнародному бізнесі». Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/index.php?categoryid=958>.

15. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

16. Офіційний сайт Міністерства Закордонних справ України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua>.

17. Офіційний сайт ООН [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.un.org/ru/index.html>.

18. Офіційний сайт Євросоюзу [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://europa.eu/>.

19. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

20. Інститут демографії та соціальних досліджень Національної академії наук України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.idss.org.ua/>.